

Oikeusministeriölle

Rikosuhripäivystyksen lausunto uhridirektiivin täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän mietinnöstä

Viite: OM017/00/2014, lausuntopyyntö 4.5.2015

Rikosuhripäivystys (RIKU) kiittää mahdollisuudesta osallistua EU:n rikosuhridirektiivin täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän työskentelyyn sekä lausua mietinnöstä. Koska olemme osallistuneet työryhmän työskentelyyn, emme kommentoi mietintöä yksityiskohtaisesti vaan nostamme esille joitain direktiivin toimeenpanoon ja uhrin asemaan liittyviä kehittämistarpeita.

RIKU korostaa sitä, että työryhmän mietintöä on syytä lukea rinnakkain uhripoliittisen toimikunnan loppuraportin *Lainsäädännöstä hyviin käytäntöihin – esitys rikoksen uhrin aseman kehittämiseksi* (OM Mietintöjä ja lausuntoja 13/2015) kanssa. Jo raportin otsikko antaa kuvan siitä, että lakimuutosten lisäksi olennaista on varmistaa hyvät käytännöt sekä lainsäädännön että uhrien asemaan liittyvien ohjeiden soveltamisessa.

Toivommekin, että oikeusministeriö on aktiivinen uhridirektiivin toimeenpanoon liittyvien työryhmien perustamisessa ja yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa. Tällä valmistelutyöllä tulee olemaan keskeinen asema sen varmistamisessa, että direktiiviä sovelletaan korkeatasoisesti kaikkialla, missä rikoksen uhreja kohdataan, ja että direktiivin soveltamisen tueksi laaditaan tarvittavat menettelyt ja ohjeistukset.

Haluamme myös tuoda esille yhden rikosasioiden sovittelua koskevan puutteen: uhrin vaikeus saada tukihenkilö mukaan sovitteluun. Asiasta keskusteltiin työryhmässä, vaikka direktiivissä ei ole nimenomaisesti tätä asiaa koskevia kirjauksia. On tärkeää, että uhrilla on samat mahdollisuudet ja oikeudet tukihenkilön palveluihin niin sovittelussa kuin muissakin rikosprosessin eri vaiheissa (esim. kuulustelutilanteet ja oikeudenkäynnit). Sovittelua koskeva laki mahdollistaa tukihenkilön läsnäolon sovitteluneuvotteluissa, mutta Rikosuhripäivystys kohottaa arjen työssään usein tilanteita, joissa rikoksen uhrille ei tätä mahdollisuutta aktiivisesti tarjota tai pyydettyään se ei ole ollut mahdollista.

Sovittelulain 18 § mukaan sovittelutoiminnan vastuuhenkilö päättää tukihenkilön osallistumisesta sovitteluun silloin, kun asiasta ei päästä yhteisymmärrykseen sovittelun osapuolten kesken. Käytännössä rikoksen tekijän kanta tukihenkilön osallistumisesta ratkaisee lähes aina asian. RIKUn pitkään kokemukseen perustuva näkemys on se, että uhri on sovittelussakin heikompi osapuoli, jolloin hänen oikeutensa tukihenkilöön tulisi nykyistä vahvemmin huomioida myös sovittelussa. Rikosuhridirektiivi lähtee siitä, että sovittelussa tulee aina huomioida uhrin etu. Tämän tulisi toteutua myös käytännössä.

Rikosuhripäivystys toivoo, että uhridirektiivin kansallisen voimaan saattamisen edellyttämät lakimuutokset saadaan eduskunnan käsittelyyn mahdollisimman nopeasti, jotta ne ovat toimeenpantavissa 16.11.2015 mennessä.

Leena-Kaisa Åberg
toiminnanjohtaja
Rikosuhripäivystys
p. 050 3378 703
leena-kaisa.aberg@riku.fi
www.riku.fi